

ÉSZAKI HELYEZKEDÉS

SARKVIDÉKI ERŐTÉR: HIDEGHÁBORÚS SZABÁLYOK

▷ SZÖVEG: ERDÉLYI ESZKIMÓ PÉTER

Az elkövetkezendő évtizedekben az Arktisz bolygónk igen fontos geopolitikai-gazdasági hadszínterévé válhat, ennek lehetőségét pedig a változó éghajlat teremti meg. A felmelegedés következtében csökkenő tengeri jégkiterjedés új haszonszerzési és hatalmi csábítást jelent: a tengereken újabb kereskedelmi utak és halászvizek nyílnak meg, eddig elzárt energiahordozókhoz és más ásványkincsekhez férhetünk hozzá, egyre jövedelmezőbb az északi turizmus – vagyis óriási mértékben felértékelődik az északi jégvilág maradványa

Asokak által „Új-Eldorádónak” tekintett Arktiszon beindult helyezkedés azonban máris számtalan jogi és környezeti problémát vet fel, ráadásul maga a terület-meghatározás sem egyértelmű. Pontosabban: ahány szándék, annyi lehatárolás... Mert meghúzhatjuk a sarkvidéki határt az északi sarkkör mentén vagy az északi erdőhatárnál, köthetjük az évi középhőmérséklethez is, de az igazi északi helyezkedés helyszíne a Jeges-óceán. Bár

a 20. sz. első évtizedeire lezajlott az ottani szárazföldek fölötti osztozkodás (például Kanada és Oroszország is megszállta a tőle északra

Bár a 20. század első évtizedeire lezajlott az ottani szárazföldek fölötti osztozkodás, de a tengeri területek fennhatósága nem volt kulcskérdés.

fekvő szigeteket), de a tengeri területek fennhatósága nem volt kulcskérdés. Akkoriban úgy tűnt, hogy az Északnyugati- és Északkeleti-átjáró sem tekinthető komoly útvonalnak az Atlanti- és a Csen-

des-óceán között – épp a tengeri jégborítás miatt. E jég azonban napjainkra rendkívül erős zsugorodásnak indult, ami alapvetően új feltételeket teremtett – elsősorban az eurázsiai partoktól északra fekvő, kevesebb szigettel tarkított jeges-óceáni vidéken.

A tengeri jégborítás visszahúzódása érezhetően fokozza a versengést a határos országok között. Kanada, Dánia (Grönland), Norvégia, az Egyesült Államok és Oroszország is vágyik a sarkvidéki tengerek gazdaságilag legkevesebbet érintő részeire: az igényeket az ENSZ-hez nyújtják be, de mind-

eközben helyi katonai erejüket is bővítik. Dánia például 2012-ben létrehozta a maga északi-sarki katonai parancsnokságát, Kanada kormánya pedig még 2006-ban hirdette meg az „északi szuverenitás”

A tengeri jégborítás visszahúzódása fokozza a versengést a határos országok között. Kanada, Dánia (Grönland), Norvégia, az Egyesült Államok és Oroszország is vágyik a sarkvidéki tengerek gazdaságilag legkevesebbet érintő részeire.

programját, amelynek részeként 3,5 milliárddal növelte hadserege éves költségvetését, kimondottan a sarkvidéki területek feletti ellenőrzés érdekében.

A TENGERI JÉG LABIRINTUSÁBAN

ÁCS ZOLTÁN: „180 KILOMÉTER TETTÜNK MEG GYALOG KOVALCSIKNÉ BÁTORI KRISZTINÁVAL, HOGY ELÉRJÜK AZ ÉSZAKI-SARKOT, AMELY LÉGVONALBAN CSUPÁN 110 KILOMÉTER VOLT INDULÁSI HELYÜNKTŐL”

FAGYOTT TENGEREN

AZ EGYENETLEN ÉS (GYAKRAN AZ ELLENTÉTES IRÁNYBAN) MOZGÓ TEREPEK, A KISZÁMÍTHATLANUL SZÉTNYÍLÓ TENGERI JÉG, A NAGY HIDEG, A MAGAS PÁRATARTALOM ÉS A HŐPÓRVIHAROK MIATT IGAZI PRÓBATÉTEL ELÉRNI AZ ÉSZAKI-SARKOT

FOTÓ: ÁCS ZOLTÁN

TENGERHAJÓZÁSTÓL A TURIZMUSIG

Az egyre északabbra szoruló arktiszi tengeri jeget szorosan követik a gazdasági szereplők: kereskedelmi szállítók, nyersanyag-kitermelők, halászközvetítők, turisztikai cégek és velük együtt – vagy éppen őket is megelőzve – a kutató-állomások és katonai bázisok. Az orosz partok mentén már napjainkban is zajlik a tengeri szállítás az Északkeleti-átjárón keresztül az évente két hónapra szabaddá váló vízi úton, és Oroszország több kikötőt is fejleszteni kezdett.

A tengeri jég világa azonban igazi extrém terep, amit ma leginkább a turisztikai ipar hasznosít. A legfontosabb orosz (magán)központ a Barneónak nevezett

A tengeri jég világa azonban igazi extrém terep, amit ma leginkább a turisztikai ipar hasznosít. A legfontosabb orosz (magán)központ a Barneónak nevezett bázis az Északi-sarkpont közelében.

bázis az Északi-sarkpont közelében. Ezt 2002 óta minden évben felállítják, s innen indulnak például a sarkpontot megcélzó, bő 100 km-es gyalogutak is. A tisz-

pülési tilalmat is elrendelt... Az aktuális Barneóként alkalmas, befagyott tengerészre áprilisban először traktorokat és felszerelést dobhatnak le: megkezdődik egy lezárt pályára kialakítása, ahol aztán AN-72-es repülőgépek is landolhatnak. A táborba érkező, a program főgégényében 12–40 ezer eurót fizető látogatók kutyaszánon utazhatnak, esküvőt rendezhetnek, a helyi postáról képeslapot küldhetnek, és persze nekiindulhatnak az északisarki szervezett gyalogtúrának. Onnan MI-8-as helikopterek szállítják vissza őket Barneóba. Májusban a jég repedezni-töredezni kezd, ekkor a személyzetet

BARNEO

A CSUPÁN MÁSFÉL HÓNAPIG MŰKÖDŐ BARNEO BÁZISRA REPÜLŐGÉPPEL ÉRKEZNEK A SPITZBERGÁKRÓL A TÚRÁZÓK, KALANDOROK, ÉRDEKLŐDŐK. AZ ÉSZAKI-SARKRA IGYEKVŐKET A CÉLBŐL HELIKOPTER SZÁLLÍTJA VISSZA IDE, ÉS MÁR CSAK A HAZAREPÜLÉS VAN HÁTRA

FOTÓ: ACS ZOLTÁN

SZIBÉRIAI HUSKY

FÁRADHATATLAN SZÁNHÚZÓ. ÉLŐ PERPETUUM MOBILE. CSUPÁN EGYETLEN GAZDÁNAK ENGEDELMESKEDI. FAJTÁRSAIVAL KIFEJEZETTEN ELLENSÉGES

evakuálják, de a traktorokat nem, azok valahol Grönland körzetében süllyednek el.

„A táborban teherautóponyvából készült, hatalmas sátrak állnak, amelyekbe ipari légfűtőkkel fűjjük be a meleget – idézi fel Ács Zoltán hegymászó, világgjáró, aki szintén végigyalogolt a sarkpontig hátralévő 1 foknyi, nagyjából 110 km-nyi befagyott tengerszakaszon. – Mi azonnal elindultunk sítalpainkon, szánt húzva magunk után. Mivel a jégtakaró állandó mozgásban van, éjszaka az áramlatok akár több kilométerre, néha pont az ellenkező irányba is elvihetnek bennünket sátrainkkal együtt. A túra közben nem mehetünk légvonalban, mert sokszor botlunk a jégmozgás által létrehozott csatornába, amelyeket muszáj kikerülni, ezért nehéz megbecsülni a megtett távolság pontos hosszát.”

Aki nem híve az extrém meneteknek, hajóra is szállhat, és sarkvidéki jégtörőtúrát is tehet – ha előbb kigazdálkodott rá jó néhány millió Ft-ot. „Murmanszkból a világ legerősebb atommeghajtású jégtörő hajójával, az 50 éves győzelemmel közelítjük meg az Északi-sarkot, ahol helikopter teszi le a turistákat a jégre. Itt a nemzeti zászlók mellett fotózhatnak mindenki, majd sasliksütés következik, és a bárkák megmártóztatnak az erre a célra kivágott lékben” – meséli egy hazai utazási iroda vezetője.

FOTÓ: TASSZ

GYAKOROL AZ OROSZ ARKTISZI HADSEREG

Oroszország amúgy is igyekszik egyre jobban kiterjeszteni katonai jelenlétét az Északi-sarkvidéken, s ez szorosan összefügg a Norvégiától Japánig húzódó, majdnem 37 000 km hosszú, egységes szárazföldi védelmi határlánc kiépítésével, megerősítésével.

Ennek része a 2014-ben bejelentett Orosz Arktiszi Hadsereg létrehozása. Fő bázisai az arhangelszki és a murmanszki térségben épültek ki, de a Novaja Zemlja szigetcsoportra és a Ferenc József-földre is terveznek egyet-egyét, és ide tartozik két csukcsföldi bázis is.

Az új katonai doktrína alapján fő feladata a sarkvidék feletti szuverenitás megszerzése és meg-

őrzése, hiszen Putyin orosz elnök szerint is:

„Az Északi-sarkvidék a legfontosabb régióink, amely Oroszország jövőjét szavatolja, hiszen innen fog származni a világ összes olajkészletének ötöde és gáztartalékának harmada. Ne

Az új katonai doktrína alapján az Orosz Arktiszi Hadsereg fő feladata a sarkvidék feletti szuverenitás megszerzése és megőrzése.

feledkezzünk meg az ügy tisztán katonai szempontjáról sem. Norvégia északi partján például az amerikai tengeralattjárók örökölnek. Védelmünk érdekében a fegyveres erőink teljesen más minőségre tettek szert.”

ARKTISZI LÓHERE

AZ OROSZ HADASZATI BÁZISON 150 KATONA MÁSFÉL ÉVIG KÉPES KÜLSŐ TÁMOGATÁS NÉLKÜL HARC-KÉSZÜLTÉSGEBEN ÉLNI

FOTÓ: TASSZ

OROSZ ARKTISZI HADSEREG

HÁZIASÍTOTT RÉNSZARVAS, TEHERHORDÓ SZÁN, SZÁNHÚZÓ KUTYA, SÍLÉCEK, HÓTALPAK, ANORÁK, KAJAK ÉS KÜLÖNBÖZŐ HORGOK – AZ ÉSZAKI NÉPEK HASZONÁLLATAI ÉS ŐSI ESZKÖZEINEK MODERNIZÁLT VÁLTOZATAI AZ OROSZ SARKVIDÉKI HADSEREG RENDSZERESÍTETT FELSZERELÉSEIHEZ TARTOZNAK

FOTÓ: TASSZ

Már lezajlott az első nagyszabású hadgyakorlat is, melynek keretében az Új-szibériai-szigeteken lévő „Temp” bázisra dobtak le ejtőernyővel 350 harcost, akik elfoglalták a jelképes ellenség repülőterét, majd alkalmasá tették a további, nehézfegyverekkel felszerelt egységeket szállító repülőgépek fogadására.

Mindez persze nem tölti el megnyugvással a tágabb régió országait – hiszen területi igényeik nekik is vannak. Oroszország viszont egyértelmű főszerepre tör. Ennek emlékeztető propaganda-művelete volt, amikor egy minitengeralattjáró segítségével pontosan az Északi-sark alatt, több mint 4000 méteres mélységben a tengerfenékre helyezte nemzeti lobogóját, amellyel jelképesen el-

foglalta e földrajzi pontot (bár magánvállalkozás keretében, de állami egyetértéstől kísérve).

2016-ban sikerült nemzetközi szinten is elfogadtatni, hogy az Ohotszki-tenger 52 ezer km²-nyi

Oroszország egy minitengeralattjáró segítségével pontosan az Északi-sark alatt, több mint négyezer méteres mélységben a tengerfenékre helyezte nemzeti lobogóját, amellyel jelképesen elfoglalta e földrajzi pontot.

területe is hozzá tartozik, mivel alatta húzódik az a kontinentális talapzat, ami Oroszország szárazföldi szegélyének szerves folytatása. Ez pedig valójában már kitekintés az óceáni talapzat felé is: mert ugyan minden állam a partszakaszától számított 200 tengeri mérföldnyi távolságig

szabadon aknázhatja ki a tengerfenéken lévő erőforrásokat, ám az ENSZ Tengerjogi Egyezménye lehetőséget ad ennek 350 tengeri mérföldre való kiterjesztésére. (Már ha bizonyítani tudják, hogy az adott térség földtanilag is hozzájuk tartozó talapzati terület.)

A geológiai kapcsolatterjesztés így komoly geopolitikai kérdéssé vált, s 2015-ben Oroszország az ENSZ-nél a sarkvidék 1,2 millió km²-nyi tenger alatti területére nyújtotta be igényét, az úgynevezett Lomonoszov-hátságára. (Ne feledjük, az ENSZ csupán hitelesíteni tudja a szakmai bizonyítékokat, döntési jogköre nincs, az országoknak ezután is egymással kell megegyezniük a sarkvidék felosztásáról!)

KEZDJE AZ IDEI SÍSZEZONT AZ ALPOKBAN, TAUPLITZALMON!

HOTEL BERGHOF TAUPLITZALM

SZEZONKEZDŐ BESÉLÉS TAUPLITZALMON

2018. DECEMBER 6–9.

3 éjszaka félpanzióval, 3 napos sítérlettel
Kedvezményes ár: € 280 / felnőtt

KARÁCSONY ELŐTTI SÍELÉS

2018. DECEMBER 20–23.

3 éjszaka félpanzióval, 3 napos sítérlettel
Kedvezményes ár: € 300 / felnőtt

Várunk szeretettel idén is mindenkit egy vidám szezonkezdésre a hóbiztos Tauplitzalm-fennsík, a Hotel Berghofban, a sítérlet közepén, 1650 m magasságon.

Síelés közvetlenül a szálloda ajtajától, délután és este programok a házban (Après-Ski, fáklyás túra, diszko stb.).

Bővebb információ: Tömösvári László, igazgató
Telefon: +43-3688-2325 • Mobil: +43-664-385-9773
Hotel Berghof Tauplitzalm • Tauplitzalm 19. 8982 Tauplitz

Honlap: www.berghof-tauplitz.at
E-mail: info@berghof-tauplitz.at

die tauplitz

KÍNA IS JÉGRE LÉP...

Kína első óriás jégtörője a közel-múltban hasított utat magának az Északkeleti-átjárón.

„Az Arktisz a világ összes emberéé, márpedig a világ összes emberének ötöde Kínában él” – fogalmazott Jin Zsuo ellentengernagy. Peking január végén tette közzé északi-sarki stratégiáját, amiben először fogalmazta meg nyíltan, hogy hiába fekszik 1500 km-re a sarkkörtől, fontos politikai és gazdasági érdekei fűződnek a területhez, amelyeket érvényesíteni is fog.

„A magát politikailag az északi sarkkörrel kapcsolatos ügyek fontos érintettjének, földrajzilag pedig sarkközeleli országnak nevező Kína minden nyáron teherhajókat indít Európába az északi útvonalon, hogy ezzel is megalapozza az úgynevezett Sarkkörü Selyemutat. Persze ezzel azt is jelezte,

hogy részt kíván vállalni a sarkkörü természeti kincsek, elsősorban a tengerfenéken lévő olaj és gáz kitermelésében, ahogy a halászati lehetőségekről sem mondana le” – állítja Salát Gergely sinológus.

2013-ban megfigyelői tagságot szerzett az egyébként a sarkvidékre

„Az Arktisz a világ összes emberéé, márpedig a világ összes emberének ötöde Kínában él” – fogalmazott Jin Zsuo ellentengernagy.

nyúló országokat tömörítő Északi-sarki Tanácsban, és bányászati cégei megjelentek Grönlandon, sőt Izland is kisebb kínai invázió célpontja lett, a PetroChina állami vállalat pedig 20 százalékos rész tulajdonos egy szibériai orosz földgázprojektben.

A hűvös helyezkedés gőzerővel zajlik, ugyanakkor egyre világosabb, hogy az Északi-sarkvidék stabilitását nem a katonai eszközök biztosítják, hanem az Északi-sarki Tanács számos tagjának felismerése és félelme, hogy egy katonai konfliktus mindnyájuk gazdasági hasznát veszélyeztetné. Ezért a területért folyó küzdelem egyelőre továbbra is a hidegháború szabályai szerint zajlik: ha nem teszel hirtelen, meglepő vagy félreérthető lépéseket, akkor végül is minden rendben van.

ERDÉLYI ESZKIMÓ PÉTER
TÖRTÉNELEM-NÉPRAJZ
SZAKON VÉGZETT, FŐKÉNT
NÉPRAJZI TÉMÁJÚ DOKU-
MENTUMFILMEK KÉSZÍTŐJE

JEGES SELYEMÚT

A KÍNAIAK OKOS TAKTIKÁVAL FÚRJÁK MEG AZ OROSZ TERÜLETSZERZÉSI TERVEKET – SZERETNÉK ELÉRNI, HOGY MINDENKI EGYENLŐEN FÉRHESSEN HOZZÁ A FÖLD LEGÉSZAKIBB VIZEIHEZ

FOTÓ: TASSZ

hvg

Ajándékozzon
világosságot
karácsonyra!

Lepje meg
családtagjait és barátait
HVG-ELŐFIZETÉSSEL!

Most minden előfizetési ajánlathoz kedvezmény vagy értékes ajándék jár.

MEGRENDELÉS: BOLT.HVG.HU/HVG-ELOFIZETES

egy háztartásban
a földdel

WWW.ZOLDBOLT.HU
FACEBOOK.COM/ZOLDBOLT.HU
+36 20 916 3275

Ökobolt vagyunk, ahol a termékeket a legszélesebb környezeti gondossággal válogatjuk, figyelünk azok származására, az előállítás és a használat módjára. Mindannyiunk egészségére!

